

Euskal Herriko udalen izendegia

Udalen izenak
arau bihurtuta

2011n Euskaltzaindiak *Euskal Herriko udalen izendegia* argitaratu du. Izen bereko argitalpena egin zuen 1979an. Zerrenda berrituak arau izaera du, 1979koak ez bezala. Beste garai batzuk ziren haiek, euskararen normalizazioa hasi besterik ez zen egin.

ONINTZA IRURETA AZKUNE

Argazkia: Pedro Tapias / Baskimagen

MIKEL GORROTXATEGIK, Euskaltzaindiako Onomastika Batzordeko idazkariak, eman dizkigu *Euskal Herriko udalen izendegiaren* inguruko argibideak. Atera berri den argitalpenaz galdetu diogu eta 1978. urtera egin dugu atzera. Diktadura bukatuta, udalek euskarazko izenak ofizialtzeari ekin zioten. 1979. urtean argitaratu zuen Euskaltzaindiak udalen izendegiaren lehen liburua. 2011ko udalen izenen zerrendak arau izaera du, ordukoak ez bezala. Gorrotxategik esan digunez, “ez dakit orduko zerrenda, araua, gomendioa, edo zer zen. 1978ko testuinguruan kokatu behar dugu, diktadura bukatu berritan, Euskaltzaindiak zerbitzua eman nahi zien herritarrei eta udalei lagundu jakin zezaten nola egin ofizial udalaren euskarazko izena”.

Udal batzuek berehala hartu zituzten euskarazko izen ofizialak, beste batzuk patxadatsuago ibili ziren, eta beste batzuek, Mikel Gorrotxategiren hitzetan, oso patxadatsu hartu zuten kontua. Lehen kolpeko lan horrek ordea, ez du esan nahi 2011ra arte Onomastika Batzordea geldirik egon denik. 30 urte hauetan udalek eskaerak egiten jarraitu dute, alegia, euren udalaren euskarazko izenaz zalanztak izan dituztenez, EUDELekin izan duten hitzarmenari esker, Euskaltzaindiara jo dute. Euskaltzaindiak eskaera aztertu eta iritzia ematen die. Udalak onar dezake

1979ko izendegian Billabona zuen izena argazkiko herriak, 2011koaren arabera Villabona-Amasa.

akademiaren proposamena edo ez. Sarri gertatzen dena da udalak berak informazio gehiago eskatzea, hau da, Euskaltzaindiari herri horren izenaren jatorria aztertzen segitzeko eskatzea, erabaki definitiboa hartu aurretik. Euskal Autonomia Erkidegoko herri askok mota horretako eskaerak egin ditu urte hauetan zehar. Nafarroaren kasuan, hizkuntz eremuen banaketa zelata, Nafarroako Gobernuak berak eskatu zion Euskaltzaindiari udal guztien euskarazko izenak berraztertzea. Gorrotxategik dioen moduan, 30 urte hauetan izendegia

bizirik egon da.

Akademiak zeren arabera aldatzen-moldatzen ditu udal izenak? Euskal idazleek nola idatzi duten, jendeak nola ahoskatzen duen eta dokumentuetan zer agertzen den ikusita, euskarazko idazkera zuzen eta tradizionala izatea da beharrezko baldintza. Beste kontu bat da, ondo idatziak izan arren, adibidez, bi izenen artean bat aukeratu behar denean, alegia, Arrasate ala Mondragoe erabili. Bada, horrelakoetan Euskaltzaindiak herritarren artean izen bakoitzak zenbaterainoko arrakasta duen begiratzen du.

1979tik egin diren hainbat aldaketa

Ikerketa berrien ondorioz zuzendu diren izenak

Izen ofiziala Elburgo/Burgelu Laguardia Bidegoian Villabona	1979ko izena Burgelu Biasteri Bidegoian? (Saiatz) Billabona	Euskal izena Burgu Guardia Bidania(-a)-Goiatz Villabona-Amasa	
Izen ofiziala Adiós Oitz Orbaitzeta Urrotz Alos-Sibas-Abense Berrogain-Laruns	1990eko izena Adiotz Oitz Orbaitzeta, Orbaizta Urrotz Omizegaña Lahüntze	Euskal izena Adios Oiz Orbaizeta Urroz Onizegaine Larüntze	

Egoera bereziko izenak

Izen ofiziala Abanto y Ciérvana-Abanto Zierbena Amorebieta-Etxano Artea Munitibar-Arbatzegi-Gerrikaitz	1979ko izena Abanto-Zierbena Zornotza (Arrati-)Arteaga Munitibar	Euskal izena Abanto Zornotza Arteaga Munitibar	Euskal izen historikoa Abanto Amorebieta-Etxano Gaztelu-Elexabeitia (-a) Arbatzegi-Gerrikaitz
---	---	---	--

Izen zaharkituak

Izen ofiziala Arrasate/Mondragón Soraluze-Placencia de las Armas	1979ko izena Arrasate=Mondragoe Soraluze=Plaentzia	Euskal izena Arrasate Soraluze	
---	---	---	--

Azkoien ez eta Villabuena bai?

Izendegia berrituta argitaratu da, besteak beste, 1979koa zaharkituta geratu delako. Adibidez, urteetan idazkerari dagozkion erabaki asko hartu dira, eta arau horiek indarrean jarri dira 2011ko udalen izenetan. Aldaketa txikiak dira horiek herritarren bistarako. Gorrotxategiri galdetu diogu ea berarentzat zein izan diren aldaketarik handienak. Deigarrietakoa Artaxoa izenarena izan omen da, lehen Artaxona zena. Ez ditu ordea, neologismoak ahaztu. Bere garaian asmatutako herri izen batzuk baztertu egin dira, hala nola, Kapanaga, Uriona (geroxeago aipa-

tuko dugun Villabuena), Erripazu-loaga... Dena den, asmatutako izenak ez dira sistematikoki alboratu eta horren adibide da Azkoien izena. XIX. mende amaieran egin-dako itzulpena da, baina erabat sustraitua eta onartua. Gorrotxategik gogorarazi du nola hainbat jende kexu den asmatutako euskarazko izenak erabiltzen direlako, eta segidan gaztelaniarekin gauza bera nola gertatzen den azaldu digu. Arabako Errioxan, Villaescuernako herri agintariak gobernadore zibilari eskatu zioten izena aldatzeko, albotko herrikoek izen horregatik adarra jotzen zirelako. Bada, herriari izena

aldatu zioten eta orain Villabuena da. Beste adibide bat, hau Madrilgoa: Chozas de la Sierra herria. Nonbait herri horretakoa zen apezpiku bat eta ez zen oso dotorea apezpikua “Mendilerroko txaboletan” jaio zela esatea. Beraz, 1960an Soto del Real izena jarri zioten. Gaztelaniako bi adibide horietan inork ez omen du eskatu jatorrizko izena errekeratzea. ■

argia.com Udalen euskarazko izenen gaiaz gehiago jakin nahi izanez gero jo Unai Brearen *Herrien izenak ez dira beti legezkoak* artikulura (2228. zenbakia, 2010-05-02)

Babeslea: **IVAP**

“IVAPen misioa da Euskadiko Herri Administrazioetako pertsonak eta antolakuntza hobetzea, administrazio eraginkorragoa, efizienteagoa eta elebiduna lortzeko asmoarekin, eta zerbitzu publikoko zenbait balio komun oinarri hartuta. Horretarako, honako hauek egingo ditu:

- Euskadiko Herri Administrazioen zerbitzura dauden langileei etengabeko prestakuntza eman eta langileak hautatu.
- Euskararen erabilera administrazioan normalizatu dadin sustatu.
- Itzulpen ofizialak eta lege- eta administrazio-erloto euskarazko terminologia.
- Hizkuntzari, legeari eta antolamenduari buruzko aholkularitza, eta antolaketa eta kudeaketaren inguruko ikerkuntza.”

